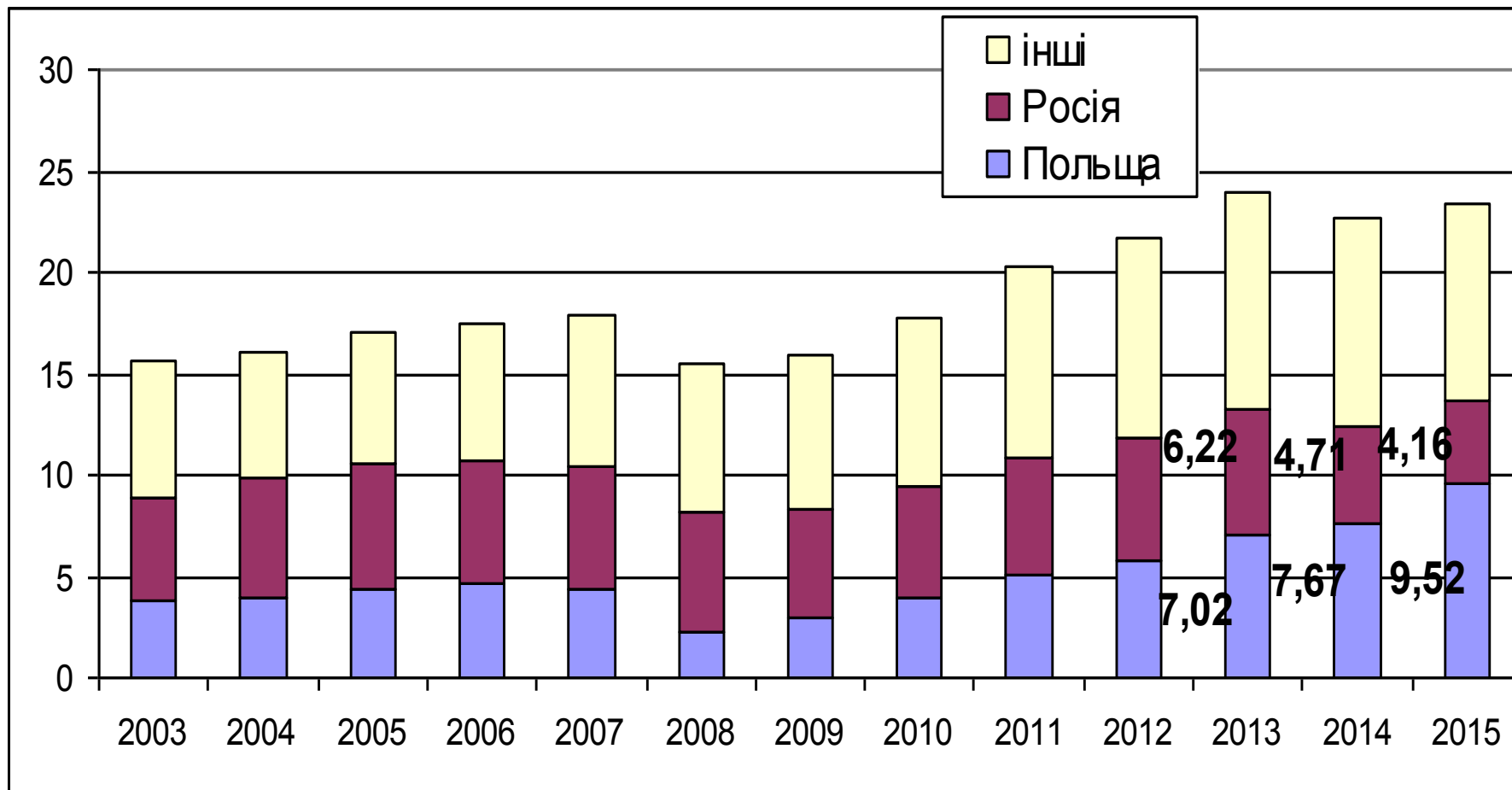

Чи вплине скасування візового режиму на міграційну поведінку українців?

Олена Малиновська,
Національний інститут
стратегічних досліджень

Кількість перетинів державного кордону громадянами України у напрямі виїзду у 2003-2014 рр., тис. разів

Опитування Фонду «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва», осінь 2015

Основні переваги членства в ЄС:

- можливість вільного пересування людей за кордон - 39%;
- підвищення рівня життя - 37%;
- вільний доступ молоді до навчання в університетах держав-членів ЄС - 34%.

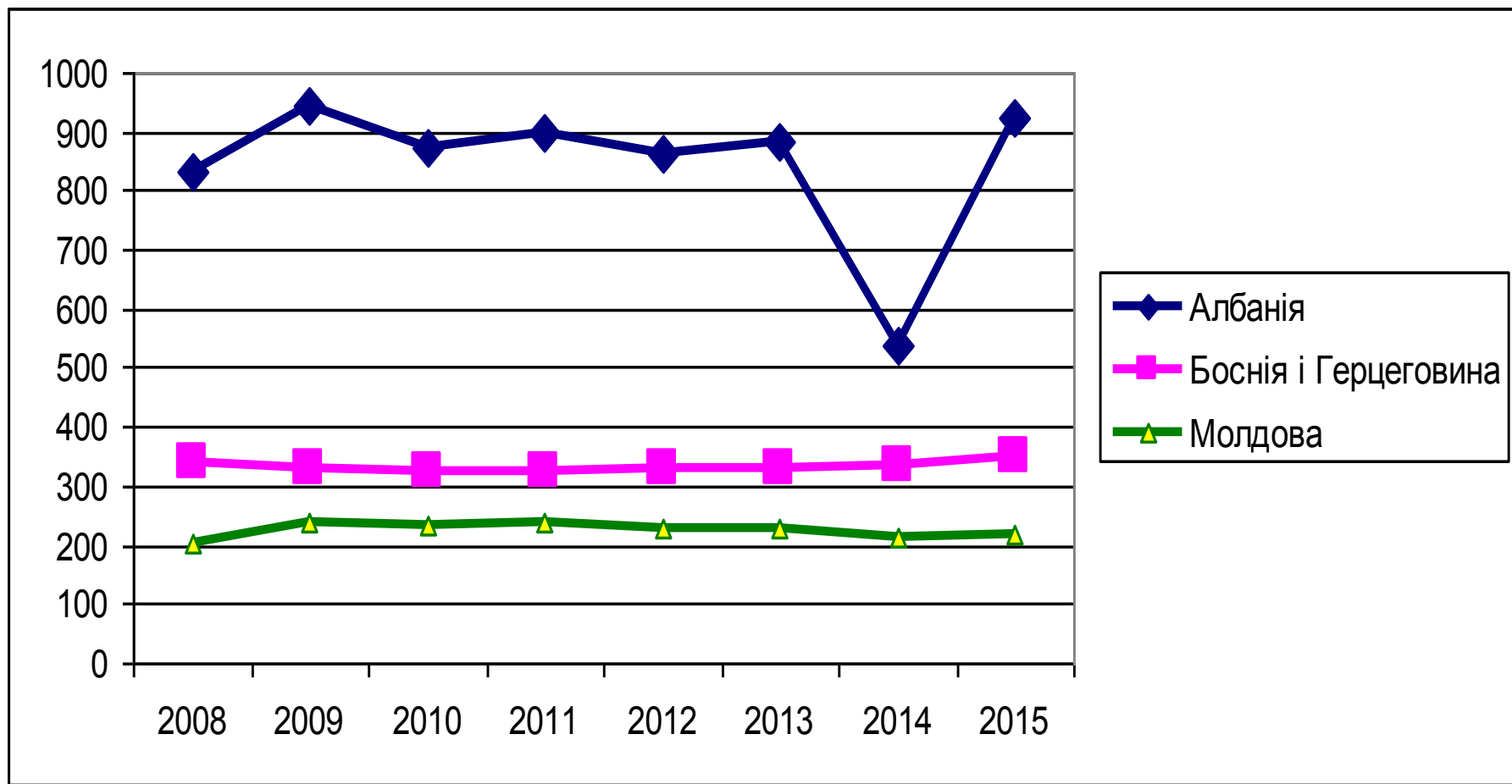
Основні ризики членства в ЄС:

- можливе збільшення еміграції - 33% (в 2007 р. - 27%, а в 2011 р. – 31%)

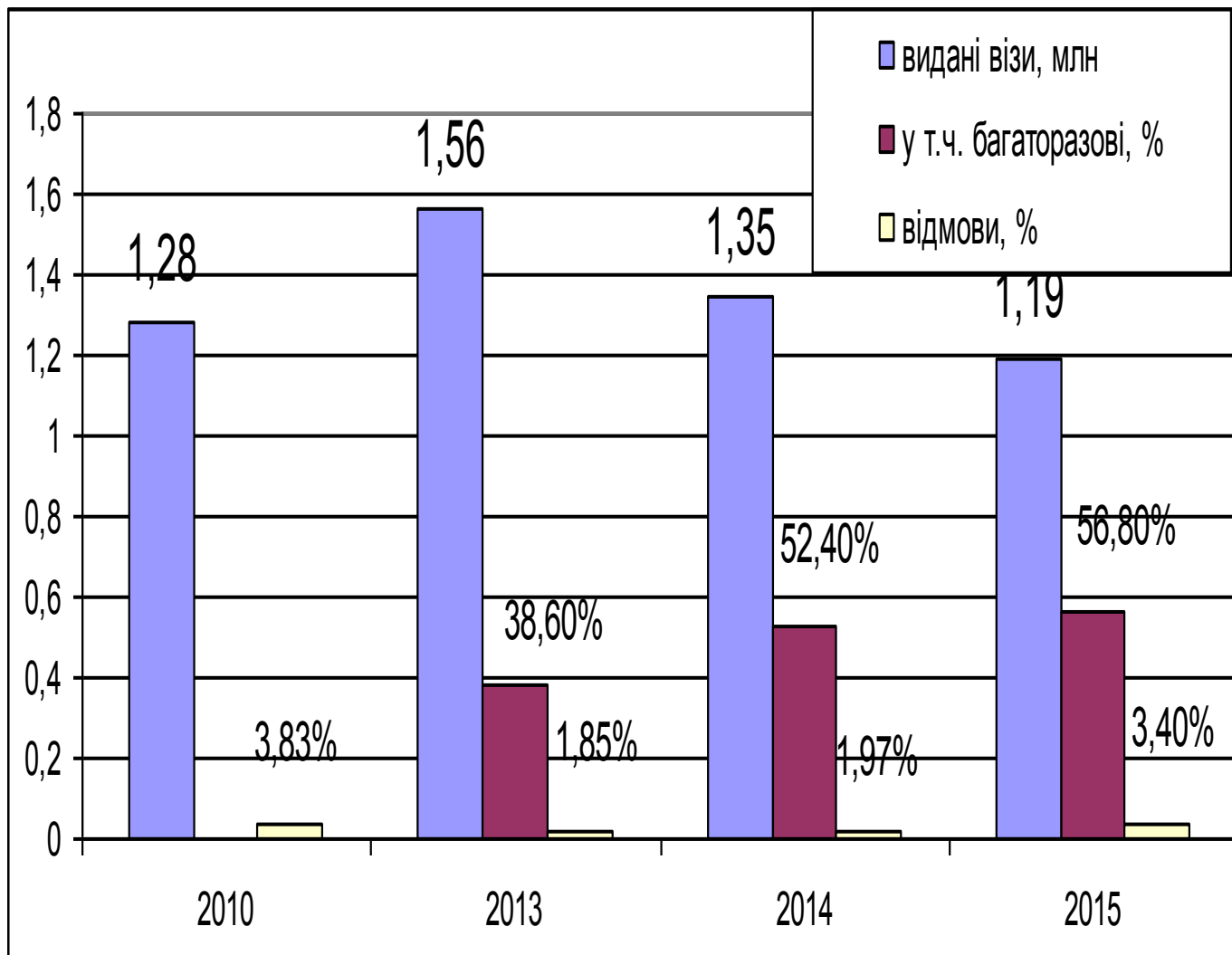
Оцінки міграційного потенціалу в разі відміни віз

- За соціологічними даними потенціал еміграції та трудової міграції в напрямку країн Шенгенської зони за умови скасування віз - **1,5% населення України, або півмільйона осіб** («Європа без бар'єрів», 2011)
- Відповідно до економетричної моделі кількість мігрантів упродовж першого року після запровадження вільного руху населення може становити **200-300 тис. осіб** (Варшава: Центр східних досліджень, 2014).

Чисельність чинних на кінець року дозволів на перебування в ЄС громадян Албанії, Боснії і Герцеговини та Молдови

Процес візової лібералізації

Багаторазовими були **70%** віз, виданих консульствами Польщі, **75%** - Словаччини, **82%** - Литви, **94%** - Словенії.

У 2015 р. польськими консульствами видано **466085** шенгенських і **466155** національних віз.

Третина віз **безкоштовні**

Візові привілеї для певних категорій населення

- візові привілеї для представників національних **МЕНШИН** (в 2008-2014 рр. карту поляка отримали українців 57,5 тис. громадян)
- шопінг-візи
- “ малий прикордонний рух ” – безвізовий в’їзд для понад 2 млн. мешканців прикордоння (близько 65% перетинів польського кордону здійснюються українцями, які проживають на відстані до 30 км від кордону).

Опитування Фонду «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва», осінь 2015

Запровадження безвізового режиму важливе для **57%** українців:

Захід – **80,1%**, Центр – 63,7%, Південь – 43,8%, Схід – 39,5%, Донбас – **39,4%**.

Якщо безвізовий режим буде введено, ним скористаються: Захід - **54,5%**, Центр - 39,1%, Південь – 29,2%, Схід – 42,8%, Донбас – **18,4%**

Опитування Фонду «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва», осінь 2015

Основна мета, з якою респонденти з усіх регіонів готові скористатися безвізовим режимом – туризм - **51%**

За статистикою, на початку 2000-х років - близько 300 тис. туристичних подорожей за кордон на рік, в 2013 р. – 2,5 млн.

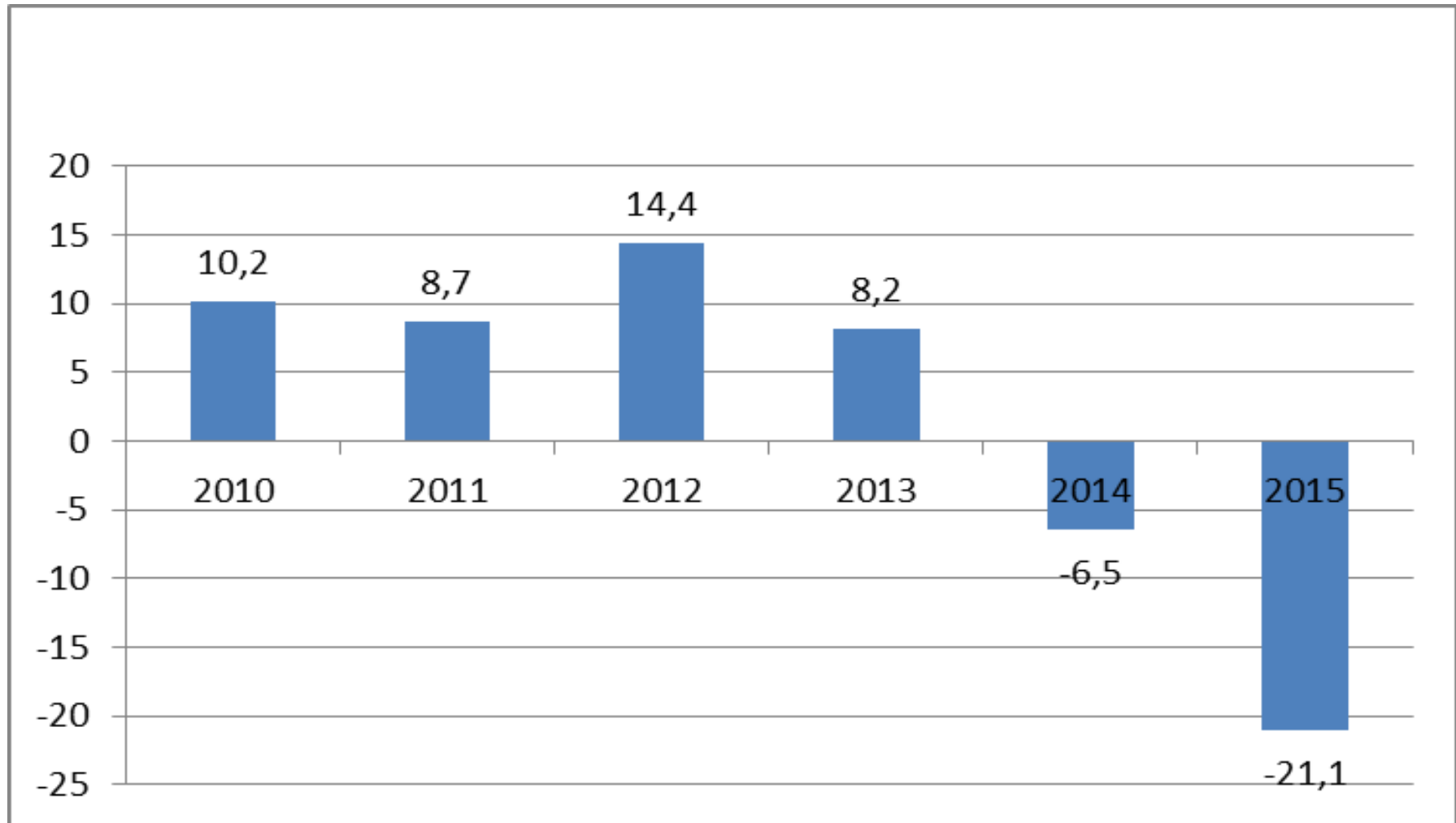
У 2011 р. на туристичні подорожі за кордон українці витратили 3,8 млрд. доларів США, в 2012 р. – 4,5 млрд. , в 2013 р. - 6 млрд. доларів

Опитування Фонду «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва», осінь 2015

Основна причина, по якій респонденти раніше не відвідували візові країни – відсутність грошей - **64,9%**

Кількість українців, які могли дозволити собі зарубіжні туристичні подорожі, в 2014 р. зменшилася на 20%, а в 2015 р. - вдвічі. Найбільше скоротилася кількість туристичних поїздок до Шенгенської зони, зокрема Італії, Іспанії, Греції.

Динаміка середньомісячної реальної заробітної плати в 2010-2015 рр. у процентах до попереднього року

Середня заробітна плата в Україні та основних імпортерах української робочої сили в 2015 р., Євро

Італія	2033
Іспанія	1734
Греція	1004
Португалія	1001
Польща	689
Чехія	754
Росія	425
Україна	138

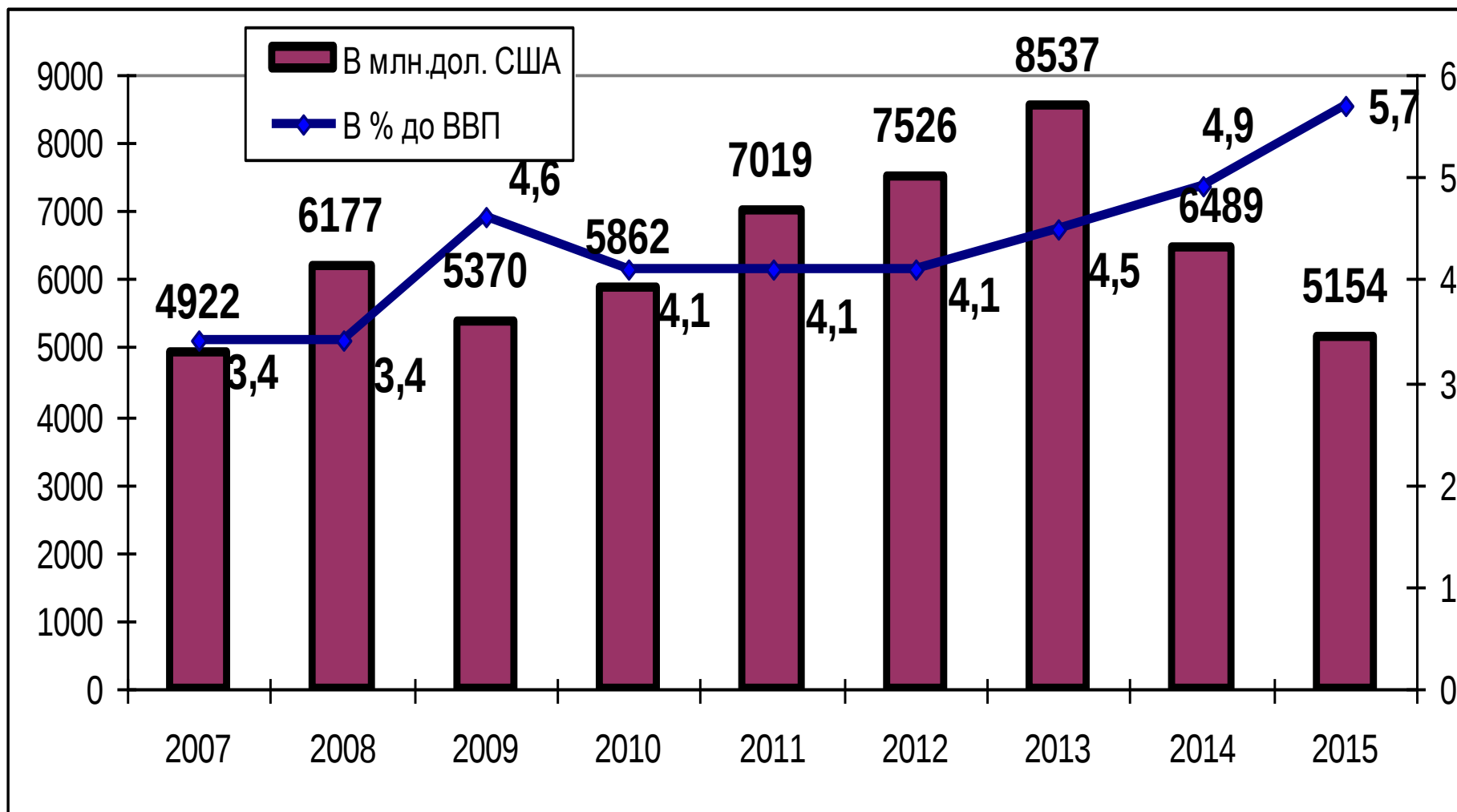
Наростання обсягів трудової міграції з України, дані опитувань 2015 р.

- Найближчим часом шукатимуть, або вже знайшли роботу за кордоном **8%** опитаних, в 2011 – 6%;
- **41%** мігрантів працюють неофіційно, в 2012 р. – 21%.

Зміна характеристик трудової міграції: дані опитувань 2015 р.

- частка тих, хто шукає роботу в Росії: 18% у 2011 році; **12%** у 2015 р. В Польщі: 7% у 2006 році, **30%** у 2015 р.
- більше городян,
- молоді,
- спеціалістів,
- вихідців із центральних регіонів України,
- довготривалих мігрантів

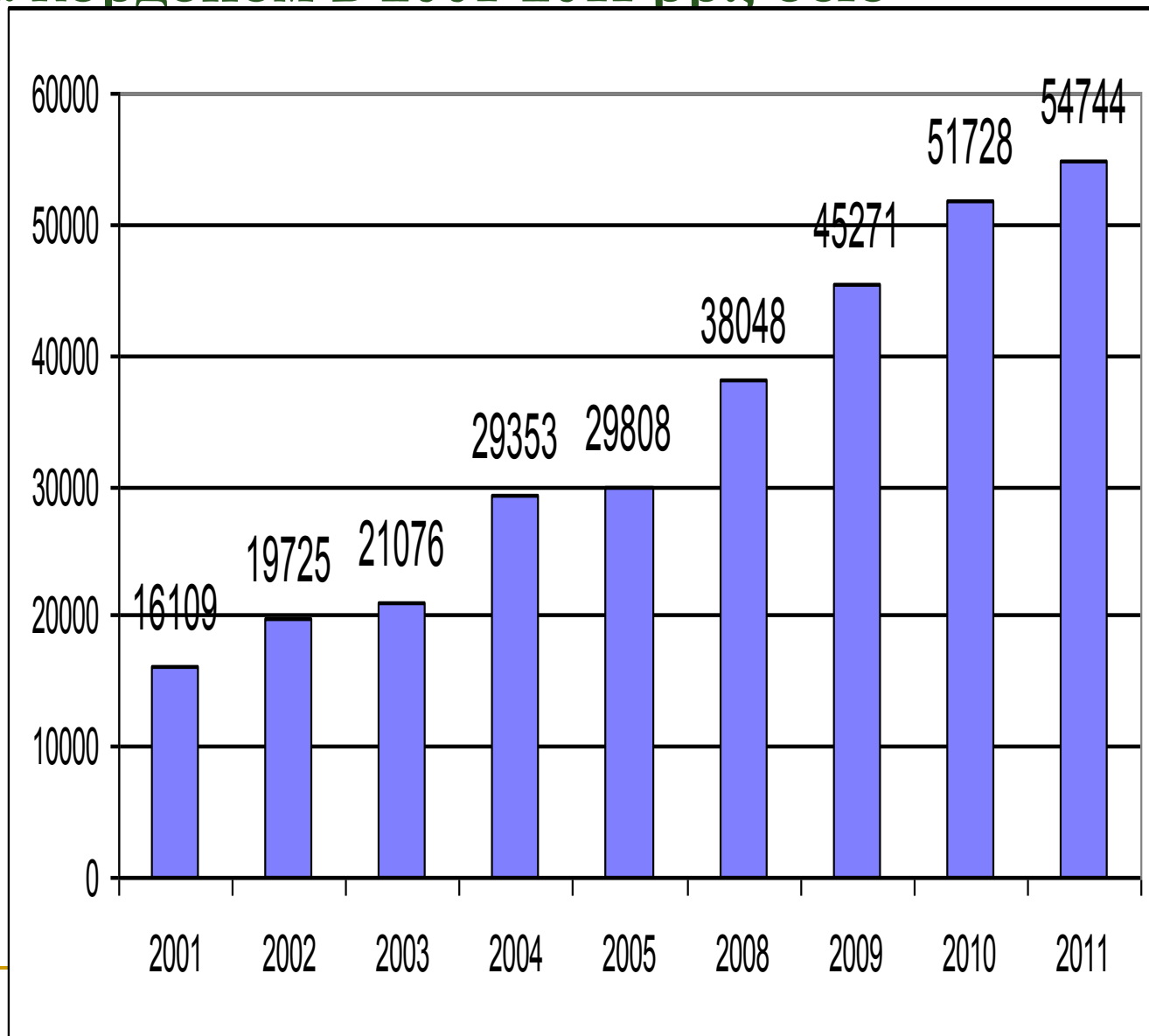
Приватні перекази в Україну в 2007-2015 рр., в млн. дол. США та відсотках до ВВП

Чисельність українських студентів, які отримували вищу освіту за кордоном в 2001-2011 рр., осіб

У 2011 р. студентів-українців в Чехії була в **13 разів** більше, ніж в 2001 р.,
в Італії – в **20 разів** більше,
в Іспанії – у **49 разів**.

Лише за рік кількість студентів-українців в Польщі подвоїлася – **23 тис.** в 2015/2016 н.р.

Українці в країнах ЄС

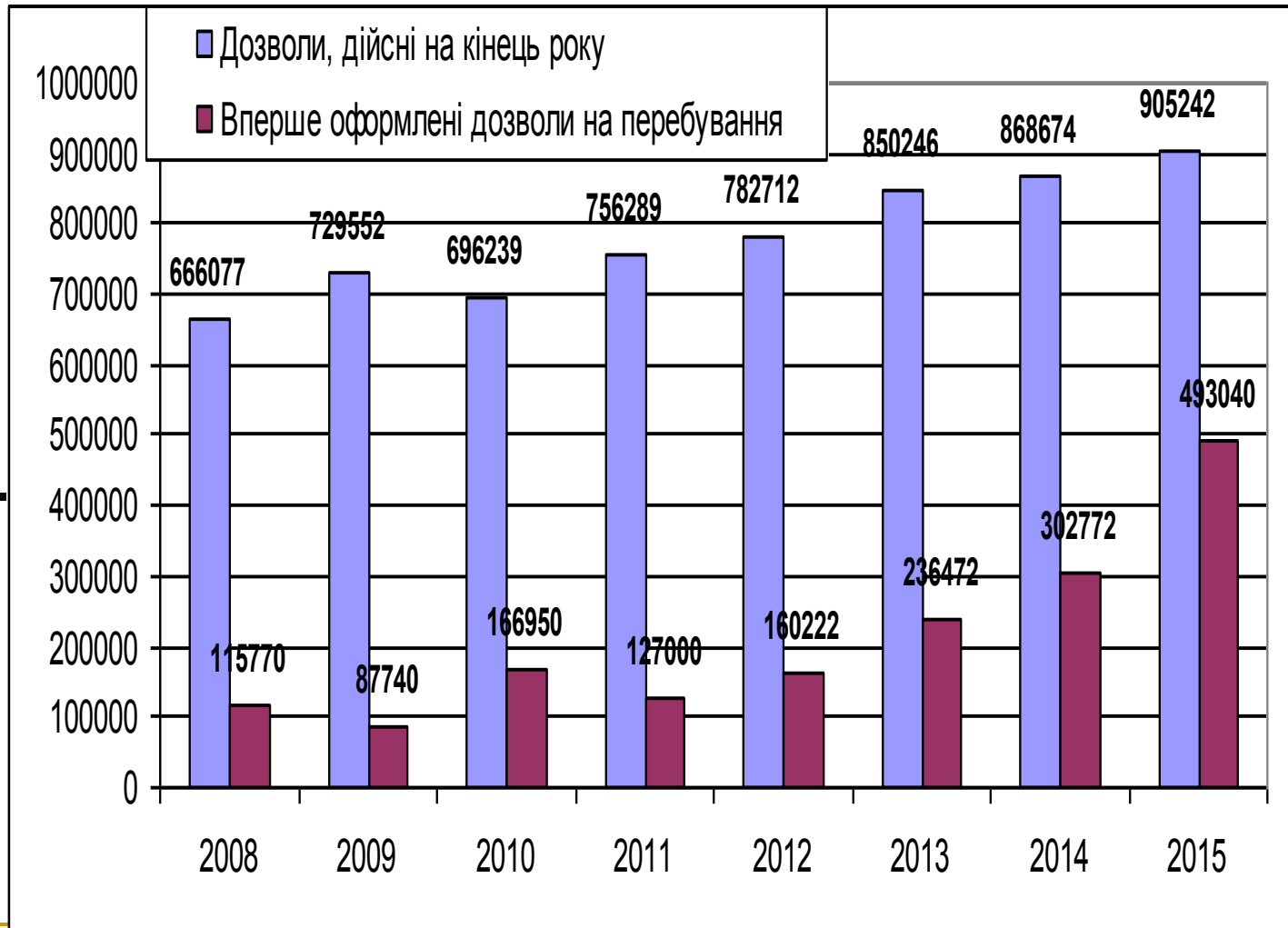
Італія - **239 тис.**

Польща - **210 тис.**

Німеччина - **112 тис.**

Чехія - **114 тис.**

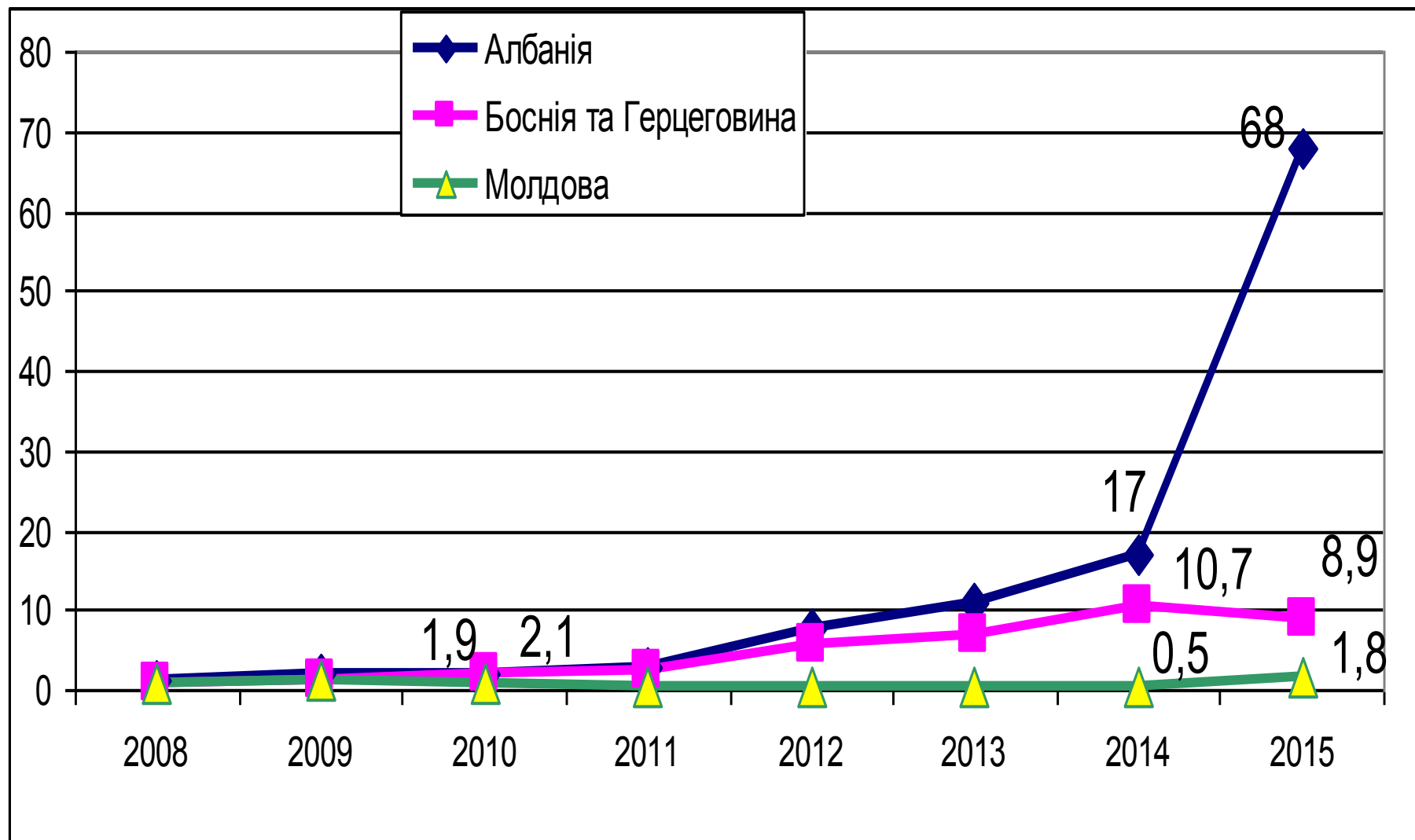
Іспанія - **84 тис.**

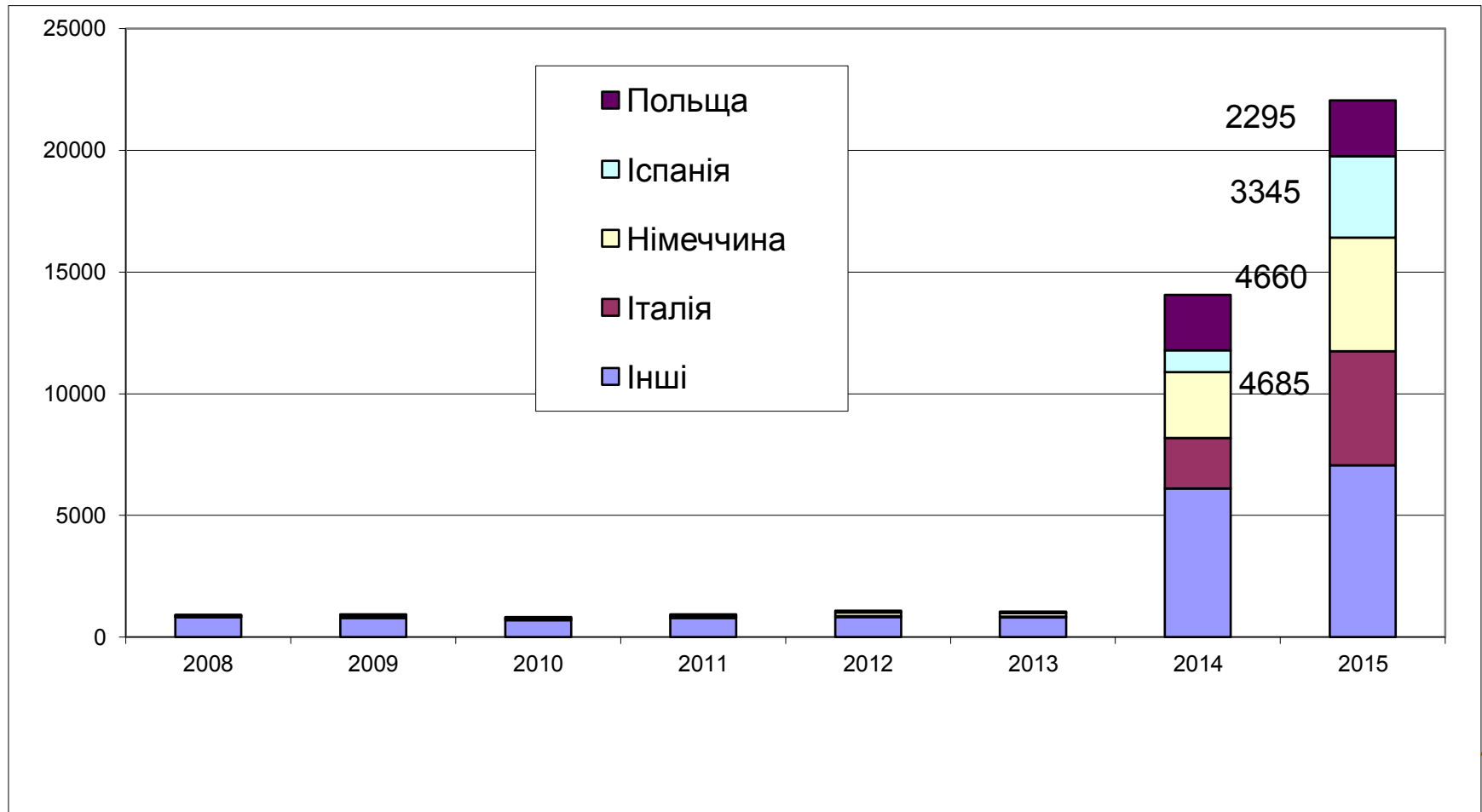
Росія залишається важливою країною призначення

- Дослідження МОМ 2014-2015 рр. більшість потенційних короткотермінових мігрантів планують виїхати до Росії. Для потенційних довготермінових мігрантів (на строк понад рік) Росія є другою за значенням країною призначення після Польщі.

Чисельність громадян Албанії, Боснії і Герцеговини та Молдови, які шукали притулку в ЄС, тис.

Громадяни України, які клопоталися про притулок в ЄС

Чисельність виявлених на території ЄС нелегальних мігрантів, тис. осіб

